

УДК 378.147:82-4:37.013.42

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.2173314>

ТЕТЯНА ОПАЛЮК

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1704-4184>

(Кам'янець-Подільський)

ОБҐРУНТУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ ДОЦІЛЬНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ НАПИСАННЯ ЕСЕ НА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНУ ТЕМАТИКУ

*«Цей величезний світ —
дзеркало, у яке нам потрібно дивитися,
щоб пізнати себе до кінця»
М.Монтень, засновник жанру есе*

*«Эссе - это способ рассказать миру
через себя и о себе с помощью мира»
Владимир Набоков*

У статті позиціонується спроба комплексно обґрунтувати доцільність застосування методу написання есе на соціально-педагогічну тематику у процесі професійної підготовки вчителя. Виходячи з трактування сутності методу, його функціонального призначення у філософській, лінгвістичній, літературознавчій літературі, визначаються адаптаційні основи щодо особливостей ефективного використання методу есе в освітньому процесі, педагогіці як навчальній дисципліні. На конкретних прикладах демонструються пріоритети методу есе у розвитку соціальної компетентності зокрема та соціальної рефлексії майбутнього вчителя в цілому. Указується на посилення функцій самоосвітньої, самооцінної діяльності студента, розвитку його творчого рефлексійного мислення, посиленні здатності прийняти ефективні рішення щодо актуальної проблеми, яка має як професійну, так і соціальну значущість. **Ключові слова:** метод написання есе, методичне забезпечення, соціальна рефлексія, особистісна орієнтованість, інтерактивність, соціальна компетентність.

Постановка проблеми. Основні алгоритми обґрунтування необхідності активізації пошуку особистісно орієнтованих, творчих методів і технологій професійного навчання майбутніх педагогів пов'язані з особливостями динамічного, багатовекторного та суперечливого часу, відповідно, особливостей соціокультурного, у його контексті – освітнього простору, який визначає потребу у фахівцях мобільних, креативних, здатних до самореалізації в умовах, що постійно змінюються.

Тенденції до особистісної орієнтованості, а як результат, індивідуалізації сучасних суспільних відносин, що об'єктивуються в освіті всіх рівнів і спрямувань, детермінують процеси пошуку адекватних форм і методів навчальної діяльності, надто, коли йдеться про систему професійної освіти, орієнтованої на підготовку вчителів до організації інноваційної, компетентісної навчальної діяльності учнів у перспективі, а також таку важливу її складову, як соціальну компетентність, актуалізуючи соціально-рефлексійну діяльність.

У цьому контексті особливої актуальності набувають інтерактивні методи навчання, зокрема формування соціальної компетентності вчителя, які реалізуються як через зовнішню, так і внутрішню взаємодію, інтерактивну діяльність, комунікацію, і спрямовані на активізацію навчально-пізнавальної діяльності, розвиток творчого потенціалу особистості студента, продуктивного критичного мислення.

До методів означеного рівня відноситься есе (фр.- *essai* – «спроба, проба, нарис», англ. – *essay* «нарис», «твір», «спроба»), головна мета якого полягає у представленні результатів самостійного трактування проблеми на основі інтеграції опрацьованого навчального матеріалу та власного досвіду його осмислення через призму соціальних реалій, які складають життєвий контент студента у період його професійного становлення з проекцією на майбутню педагогічну діяльність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Есе як метод, у тому числі навчання, є предметом наукового інтересу філософів, літературознавців, соціологів, психологів, педагогів. Різні аспекти проблеми досліджують Н. Хамітов, Г. Руденко, К. Шендеровський, включаючи проблеми трактування сутності методу, його функціонального призначення в різних сферах діяльності, особливо акцентуючи увагу на освітній.

Філософське трактування функціонального призначення есеїстики, а відтак і методу есе, можна визначити, виходячи з позиції Назип Хамітова, який розуміє есеїстичну філософію як таку, що осягає дійсність у гармонії понятійного й образного начал – у смислообразі. Тому есеїстичне філософування постає незавершеним і розімкнутим, афористичним щоденником особистості, що зачіпають не стільки гостроактуальні питання, скільки вічні проблеми людини й світу [3].

Також есе як метод, що спонукає до формування суб'єктивної оцінки з визначеної проблеми, активізації творчого мислення та його адекватного письмового оформлення, трактується Г. Руденко. «Есе припускає вираження автором своєї точки зору, особистої суб'єктивної оцінки предмета міркування, дає можливість нестандартного (творчого), оригінального висвітлення матеріалу; часто це розмова вголос, вираження емоцій та образність. Це також вільний стиль з можливими елементами імпровізації, певного пафосу, іронії. Однак все це призводить як до різних трактувань цього виду письмової роботи, так і до різних спроб його формалізації [1, с.15].

У контексті обґрунтування доцільності використання есе К. Шендеровський вказує на розвиток лінгвістичної грамотності, компетентності його автора. «Застосування есе сприяє більш чіткому й грамотному формулюванню думок, допомагає впорядковувати думки в логічній послідовності, припускає вільне володіння мовою термінів і понять, розкриває глибину й широту навчального матеріалу, вчить використовувати приклади, цитати, необхідні аргументи за відповідною темою, припускає порівняння фактів, підходів та альтернатив, формулювання висновків, особисту оцінку» [4].

Мета статті полягає в з'ясуванні професійно-педагогічної, соціально-педагогічної, у її контексті – методичної доцільності застосування методу написання есе на соціально-педагогічну тематику, виходячи з комплексного аналізу його сутності, загального функціонального призначення.

Виклад основного матеріалу. Осучаснення національної системи освіти, професійно-педагогічної в тому числі, відбувається під впливом світових тенденцій, пов'язаних з необхідністю формування освітнього простору, сприятливого професійно, соціально орієнтованого середовища (соціодидактичного середовища) як основи особистісної самореалізації кожного, формування індивідуальної траєкторії його професійного становлення, основаної на особистісних характеристиках, потенційних можливостях розвитку. Особливості компетентної освіти визначають необхідність пошуку не лише змісту, а й форм, методів самоактуалізації студента, формування майбутньої професійної діяльності на основі «Я-концепції», особистісно означеної її методики та стилю.

Філософське трактування феномену знайшло свої варіанти об'єктивізації в різних сферах діяльності, освітній, освітньо-професійній у тому числі. Його використання пов'язане з актуальними тенденціями розвитку освіти, зокрема забезпеченням особистісної, компетентної орієнтованості, формуванням умов для самоактуалізації студента, сприяння визначенню індивідуальної траєкторії професійного розвитку відповідно до потенційних можливостей кожного.

Як зазначає К. Шендеровський, «Індивідуалізація сучасних суспільних відносин та, як наслідок, індивідуалізація сучасної професійної освіти відкриті для застосування нових ефективних форм діяльності, у тому числі й навчальної. Ось чому есе (трансформований, адаптований, змінений жанр літератури) набуває все більшої популярності як вид письмової самостійної роботи українського студента, а саме: як твір-міркування невеликого обсягу з вільною композицією, що виражає індивідуальні враження, міркування з конкретного питання, проблеми й свідомо не претендує на повноту й вичерпне трактування теми» [4, с.7].

Тому інтегрально есе в навчанні сприяє підвищенню рівня особистісної орієнтованості освіти загалом, індивідуалізації траєкторії професійного становлення студента, формування його соціальної компетентності зокрема, а також є предметом трансформаційних, адаптаційних процесів, і що особливо важливо – оптимізації міжпредметної взаємодії на змістовому та процесуальному рівнях.

Есе також трактується як один із ефективних методів професійно-педагогічної освіти, який має високий потенціал соціальної, життєвої творчості й деталізується через посилення суб'єктивного в осмисленні проблем, ситуацій, (спроба самостійного аналізу, обґрунтування теоретичної

гіпотези та ін.). За форматом есе визначається як невеликий за обсягом прозовий твір-міркування з вільною структурно-композиційною організацією. Есе має спільні характеристики з філософським трактатом, рефератом, науковою статтею, у літературі – твором, епосом, лірикою, указуючи на асоціативний підхід, вербалізацію мислення, його образність, особистісну орієнтованість, представлення автором свого персоніфікованого бачення образу, проблеми та ін.

Особливу цінність у професійному становленні педагога представляє соціально-педагогічне есе, яке апіорі осмислює майбутню професію в комплексі її теоретико-практичних основ, інтегровану в соціокультурний простір, співвідносячи об'єктивно задану навчальну інформацію з індивідуальними міркуваннями щодо її сутності через призму власних уявлень і досвід трактування конкретного питання, проблеми й не передбачає повного висвітлення їх змісту.

Оскільки есе є самостійною творчою письмовою роботою, яка є формою особистісно орієнтованого осмислення заданої проблеми, воно реалізує функції, пов'язані з реальним формуванням професійної компетентності, базованої на основі «Я-концепції», вдаючись не лише до самовизначення в її контексті, а й програмування алгоритмів пошуку відповідей на питання, розв'язування проблем, організації діяльності. Есе в межах навчальної діяльності актуалізує такі процеси, як аналіз, синтез, творче застосування знань щодо конкретної професійно, соціально значущої проблеми.

У контексті обґрунтування методичної доцільності застосування методу написання соціально-педагогічного есе, з позиції зазначених вище пріоритетів, доцільно порівняти близькі за формою представлення такі навчальні роботи, як реферат (інформаційно-репродуктивна система освіти) та есе (особистісно орієнтована, компетентнісна). Якщо головною метою написання реферату є більшою мірою робота з навчальною інформацією (її відбір, структурування, узагальнення, висновки) і передбачає поглиблення знань за визначеною тематикою, то написання есе переносить акцент на самовизначення студента в його контексті, позиціонування варіанту її особистісного трактування, яке реалізується через інтеграцію, взаємодію об'єктивно визначеної навчальної (наукової) інформації з власною концепцією та форматом світобачення, ув'язуючи інформацію з життєвим простором, вибудовуючи асоціативні ряди осмислення інформації через призму ціннісних пріоритетів актуального соціального середовища, власного досвіду життєздійснення. За таких умов педагогічне есе закономірно набуває ознак соціальної орієнтованості, без якої особистісного самовизначення студента не відбувається.

Слід зауважити, що не йдеться про методіку заміщення традиційних форм роботи з навчальною інформацією, а про доцільність їх поєднання, оскільки реферативна робота передбачає досить ефективний спосіб формування базових знань, актуалізуючи методіки опрацювання літературних джерел, аналізуючи, порівнюючи, систематизуючи інформацію з різних галузей знань, ув'язуючи теоретичний матеріал з практичним досвідом (як правило, не власним, а представленим у літературі). Якщо говорити про певні шаблони-орієнтири в написанні зазначених вище видів робіт, то в класичному варіанті вони більш формалізовані, дотримання їх сприймається як критерії якості, в інноваційному ж вони виконують функцію рекомендаційно-регулятивних механізмів, оптимізуючи методичне забезпечення процесу. Критерії знаходяться у площині глибини й усвідомленості володіння матеріалом для проектування самостійного пошуку відповіді на питання, особистісного самовизначення з теми, не претендуючи на вичерпне її трактування. Разом з тим оцінюються адекватність і валідність теоретичного підґрунтя, доказовість позицій, аргументованість висновків, рівень апелювання до власної життєвої, соціальної практики.

Також варто зауважити, що сучасний педагог повинен мати високий рівень педагогічної, методичної компетентності щодо інноваційних освітніх технологій, які базуються на аналітико-синтетичній діяльності, творчих підходах до їх реалізації. Інноваційні методи навчання, до яких правомірно відноситься есе, як зазначалося вище, мають подвійну цінність, оскільки, з одного боку, вони є ефективною формою професійного навчання, а з іншого – формують здатність, методичну та практичну готовність до застосування цих методів навчання в майбутній професії, активно використовуючи їх у процесі викладання фахових дисциплін, виховній роботі.

Есе на соціально-педагогічну тематику задають контент для сприйняття студентом майбутньої професії (як і професійної освітньої діяльності) як значущої складової життєвого, соціального простору, асоціюючи власні соціальні цінності з професійними, а відтак і сприймаючи майбутню професійну діяльність як основу особистісної самореалізації. Слід зважати й на наявний високий виховний потенціал, оскільки особистісно орієнтовані судження визначають потребу в аксіологічних вимірах, самоаналізі, самовизначенні в межах проблеми, апелюванні до особистісних якостей, необхідних для того, щоб зайняти правильну професійну, соціальну позицію.

Теоретичний аналіз проблеми та результати експериментальних досліджень дали змогу з'ясувати методичну обґрунтованість звернення до методу есе на соціально-педагогічну тематику в системі професійної підготовки вчителя, виділити пріоритети його практичного використання. Інтегрально метод есе:

- програмує такий формат і методику опрацювання навчальної інформації, який передбачає високий рівень її осмисленості, здатності до адекватного застосування в контексті, який асоціюється з особистісними, життєвими цінностями та смислами студента;

- є формою поєднання теорії і практики, особистісно орієнтованої методики навчання, у контексті якої теоретичний матеріал сприймається як значущий, що формує фундамент для самостійної дослідної роботи, теоретичне підґрунтя як для формування власних соціально-педагогічних проектів, так і для забезпечення валідного обґрунтування, доказовості, здатності самостійно довести заявлені позиції;

- сприяє підвищенню пізнавального інтересу студента в навчальній діяльності, стимулює до її сприйняття як дієвої форми пошуку відповіді на питання, які є актуальними, професійно та соціально значущими для студента;

- сприяє самореалізації у процесі підготовчої роботи та безпосереднього написання есе, намагаючись акцентувати увагу на проблемах, які є предметом його інтересу, неформальних стихійних роздумів і пошуку відповідей на питання;

- сприяє оптимізації методики розвитку мислительної діяльності студента, її асоціативності, удосконалюючи здатність до аналізу навчальної інформації, її інтерпретацію, порівняння фактів, побудову власних роздумів на основі теоретичних основ педагогічної науки, інтегруючи освітню та соціальну складові, трансформуючи методики роздумів (аналізу) на власний життєвий простір. Культивується можливість нестандартного (творчого), оригінального трактування навчального матеріалу, адаптуючи його до ситуації, контенту, наповнених особистісними смислами та пріоритетами;

- сприяє розвитку логіки й культури мовлення, пошуку особистісно орієнтованих моделей, стилю й форм вербалізації своєї позиції, доказовості та переконливості зроблених висновків;

- має високий спонукальний потенціал щодо самостійної навчальної, самоосвітньої діяльності та стосується задоволення потреби в знаннях (навчальній інформації), у яких відчувався брак у процесі осмислення заданої проблеми;

- сприяє розвитку соціально-педагогічних компетентностей, особистісних якостей, які осмислюються у відповідному професійному контенті та є предметом самоаналізу, самовизначення, самооцінки та ін.;

- привносить різноманітність методів навчальної діяльності, а відтак і забезпечує зміну видів діяльності в межах організованого навчального процесу, поєднуючи інформаційно-репродуктивні та продуктивні, інтерактивні, творчі методи навчання;

- забезпечує поліфункціональність навчального процесу, оскільки есе може бути формою осмислення навчального матеріалу, опрацювання варіантів його практичної імплементації, формою самовизначення з актуальних проблем, формою контролю й оцінювання рівня сформованості компетентностей, що свідчить про наявність знань, їх усвідомленість, активність, готовність до творчого використання у проблемних нетипових контекстах і ситуаціях (вільне володіння мовою педагогічної теорії);

- є формою розвитку особистісно орієнтованої методики та стилю майбутньої професійної діяльності.

У цілому, есе є способом центрування на проблемах, що становлять особливу актуальність у процесі професійного становлення, життєздійснення, які є об'єктом перманентних пошуків як у режимі організованої навчальної діяльності, так і самостійної роботи з різними інформаційними джерелами, стихійного спілкування з людьми, пов'язаними спільною проблематикою.

Проаналізуємо в зазначеному контексті зміст есе або їх елементів, у тому числі ті, які мають давню історію та є актуальними дотепер.

Вважаємо за доцільне показати філософську природу власних роздумів різних авторів над педагогічною проблемою, яка неодмінно має соціальний контекст, і яка, як правило, є фіксованою проблемою, що не має однозначної відповіді, і потребує її осмислення, базуючись на власних смислах та актуальному контексті, які теж мають тенденцію до постійних видозмін. Окрім того, історія показує, що проблеми, які були предметом роздумів філософів, педагогів у різні історичні епохи, не втратили свою актуальність і дотепер, особливо на етапі осмислення нової освітньої компетентісно-орієнтованої парадигми.

Дж. Локк «Про навчання». «Я схильний думати, що знання, яке ми здобуємо в цьому світі, не виходить за межі цього життя. Рятівне прозріння в інше життя не потребує допомоги цих тьмяних сутінок; але, як би там не було, я впевнений, що головна мета, заради якої ми повинні здобувати знання тут, полягає у використанні його заради благоденства нашого й благоденства інших у тутешньому світі. Якщо ж, набуваючи це знання, ми втрачаємо своє здоров'я, ми працюємо заради речі, яка буде безкорисна, коли ми її досягнемо; якщо, виснажуючи своє тіло (хоча і з наміром зробити себе більш діяльними людьми), ми втрачаємо здатність і можливість робити ту добру справу, на яку ми здатні при меншому таланті, відпущеному нам Богом, відмовивши нам в силі для такого вдосконалення цього таланту, яке доступне людям з більш міцною конституцією, то ми значною мірою зменшуємо своє служіння богу й позбавляємо своїх близьких усієї тієї допомоги, яку ми в здоровому стані, хоча б з помірними знаннями, здатні були б їм надати. Хто, перевантажуючи свій корабель, хоча б золотом, сріблом і дорогоцінним камінням, пускає його на дно, той представить його господареві поганий звіт про свою подорож».

Пріоритети есе забезпечується через:

- трактування, що є справжнє (істинне) навчання та його формалізований варіант, імітація (як ходіння до школи): користь або безкорисливість формального та реального навчання;
- самовизначення стосовно справжньої мети навчання, співвіднесення її з власними позиціями, динамікою розвитку в різних освітніх системах (школа, ЗВО);
- роздуми над сутністю освіти, її соціальною цінністю, значущістю для особистості, трактування освіти в контексті життєвого простору людини (школяра, студента);
- співмірність індивідуальних можливостей, талантів, потенціалу розвитку людини та стандартизованих норм, об'єму й рівня його засвоєння, трактування сутності індивідуальної траєкторії освітнього процесу;
- розуміння теорії й основ практичної реалізації принципу диференціації навчання, орієнтуючись на потенційні здібності кожного;
- знання себе задля визначення потенціалу професійного, особистісного розвитку особистісно орієнтованих орієнтирів щодо рівня та персоналізованої методики їх досягнення;
- трактування здоров'язбережувального потенціалу навчання його актуальності, методичного забезпечення.

В. Розанов «Опалі листя»: «Житейське правило, що діти повинні поважати батьків, а батьки повинні любити дітей – потрібно читати навпаки: саме батьки повинні поважати дітей – поважати їх своєрідний маленький світ і їх палку, готову образитися кожна хвилину натуру; а діти повинні тільки любити батьків, – і вже неодмінно вони будуть любити їх, якщо відчують цю повагу до себе».

Пріоритети есе забезпечується через:

- розмірковування над проблемами взаємовідносин батьків і дітей через призму класичних моделей поведінки, представлених у педагогічній літературі;
- розмірковування над проблемами взаємовідносин батьків і дітей, використовуючи власний досвід сімейних взаємовідносин, свого самопочуття, психологічного комфорту, умов для самореалізації в їх контексті;
- визначення проблем, що привносять конфліктність у взаємовідносини дітей та батьків, школи та батьків, порівнюючи з класичними моделями поведінки;
- з'ясування глибинної сутності понять «повага», «любов», механізмів їх формування та взаємозалежності у педагогічному, соціальному, життєвому континуумі;
- проектування моделей об'єктивації конструктивної системи взаємовідносин, надаючи їм теоретичне обґрунтування, адаптуючи до реальної соціально означеної життєвої ситуації.

Соціально-педагогічні есе можуть формуватися на основі ідей, позицій, цитат, які передбачають трактування та методичне забезпечення щодо інтеріоризації у власну практику (професійну, соціальну, життєву).

В. Сухомлинський: «Все шкільне життя повинне бути пройняте духом гуманності» [т. 4, с. 496]; «Знання потрібні насамперед для того, щоб стати Людиною, Громадянином своєї Вітчизни, культурною особистістю, творцем, батьком, матір'ю» [т. 5, с. 340]; «В учінні повинна бути індивідуалізація: і в змісті розумової праці (у характері завдань) і в часі» [т.2, с. 468]; «Виховати органічну

потребу в самоосвіті, бажання набувати знання протягом усього життя» [т. 4, с. 9]; «Школяр – не пасивний об'єкт навчання, а активна творча сила, активний учасник процесу оволодіння знаннями» [т. 4, с. 214]; «Добувати знання – це значить відкривати істини, причинно-наслідкові й інші різноманітні зв'язки» [т. 5, с. 366]; «В основу системи навчання треба покласти яскраву думку, живе слово і творчість дитини» [т. 5, с. 340]; «Шлях від осмислювання фактів, речей, явищ до глибокого розуміння абстрактної істини (правила, формули, закону, вислову) лежить через практичну роботу, що якраз і є оволодінням знаннями» [т. 2, с. 456]; «У багатьох розумних від природи, обдарованих дітей і підлітків інтерес до знань пробуджується лише тоді, коли їх рука, кінчики пальців включаються в творчу працю» [т. 2, с. 483]. Пріоритети есе забезпечується через:

– уміння із заданого контексту виокремити базову проблему, яка детермінувала позицію автора, відшукати її в реальній практиці, визначивши актуальність;

– співвіднесення своїх емпіричних уявлень про проблему, виходячи з власного досвіду освітньої діяльності, виявлення базових протиріч у його контексті та їх обґрунтування;

– забезпечення теоретичного підґрунтя щодо трактування сутності проблеми, механізмів, закономірностей, принципів, що їх обумовлюють, формування моделі практичної реалізації позиції педагога-вченого у конкретній навчальній ситуації.

Висновки. Таким чином, методична доцільність есе полягає в наступному: 1) забезпечується трансформація мети у задум: розробка методики навчання, орієнтуючись на конкретний задум (особистісно орієнтована мета), що надає можливість зацентруватися на аспектах проблеми, що мають для студента особливу значущість у процесі професійного становлення; 2) відпрацьовується методика написання творчої роботи, спрямовуючи її на конкретний очікуваний результат з актуальною для студента проблеми. 3) оптимізується методика роботи з теоретичним матеріалом із подальшим формуванням теоретичних конструктів, на основі яких програмується робота над його імплементацією у практичну площину на особистісно орієнтованій основі; 4) підвищується рівень ефективності методики алгоритмізації мислительної діяльності в ситуації теоретико-практичного дослідження проблеми, самовизначення в її контексті; 5) посилюються функції самоосвітньої, самооцінної діяльності студента, що виявляється в здатності прийняти ефективні рішення щодо актуальної проблеми, яка має як професійну, так і соціальну значущість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Руденко Г.Л. Пишем творческое эссе / Г.Л. Руденко // Мастер-класс. – 2005. – № 3. – С. 13-17.
2. Сухомлинський В.О. Вибрані твори в п'яти томах / Сухомлинський Василь Олександрович. // Вибрані твори в п'яти томах. – К.: Радянська школа, 1976-1977.
3. Хамитов Назип. Философия человека: от метафизики к метаантропологии. – К.: Ника-Центр; М.: Ин-т общегум. иссл-ий, 2002. – С. 77-82.
4. Як написати успішне есе: Методичні рекомендації до написання есе / Укл. Шендеровський К.С. / Ін-т масової комунікації при КНУ імені Тараса Шевченка.– К., 2007.– 34 с.

REFERENCES

1. Rudenko G. L. Pyshem tvorcheskoe эссе / G.L. Rudenko // Master-klass. – 2005. – № 3. – S. 13-17.
2. Suhomlyns'kyj V. O. Vybrani tvory vp'jaty tomah /Suhomlyns'kyj Vasyl' Oleksandrovych. // Vybrani tvory v p'jaty tomah. – K.: Radjans'ka shkola, 1976-1977.
3. Hamytov Nazyp. Fylosofyja cheloveka: ot metafyziky k metaantropologyy. – K.: Nyka-Centr; M.: Yn-t obshhegum. yssl-yj, 2002. – S. 77-82.
4. Jak napysaty uspishne ese: Metodychni rekomendacii' do napysannja ese / Ukl. Shenderovs'kyj K.S. / In-t masovoi' komunikacii pry KNU imeni Tarasa Shevchenka.– K., 2007.– 34 s.

TETIANA OPALIUK

SUBSTANTIATION OF THE APPLICABILITY OF AN ESSAY WRITING METHOD ON SOCIAL AND PEDAGOGICAL ISSUES

This scientific work is devoted to the attempt to substantiate comprehensively the expediency of using the method of writing essays on socio-pedagogical topics in the process of teacher's professional

training. Proceeding from the interpretation of the essence of the method, its functional purpose in philosophical, linguistic, and literary literature, we determined adaptive foundations of the method regarding the features of the effective use of the method of essay writing in the educational process and pedagogy as a discipline. Specific examples demonstrate the priorities of the essay writing method in the development of social competence in particular and the social reflection of the future teacher in general. We stressed the great importance of the functions of self-education, self-worth student's activity, the development of creative reflexive thinking, and the ability to make effective decisions on an actual problem that has both professional and social significance.

Within the framework of the research that had been made, the methodical applicability of the essay was determined. Thus, the methodical applicability of essay provides the transformation of the goal into the plan: the development of a training method based on a specific plan (personally oriented goal), which gives the opportunity to focus on the aspects of the problem that is of special significance for the student. in the process of professional development. The methodical applicability of essay writing gives an opportunity to work out the technique of writing creative work, directing it to a concrete expected result of a current student's problem. It optimizes the method of work with the theoretical material with a further formation of theoretical constructs, on the basis of which the work on its implementation into a practical plane on a personally oriented basis is developed. The methodical applicability of essay increases the level of efficiency of the methodology of algorithmic thinking activity in the situation of a theoretical and practical study of the problem, and self-determination in its context. Besides, the functions of self-educational, self-assessing student activity are enhanced, which manifests itself in the ability to make effective decisions on an actual problem that has both professional and social significance.

Keywords: *method of writing essay, methodical provision, social reflection, personality orientation, interactivity, social competence.*

Одержано 11.09.2018р.